

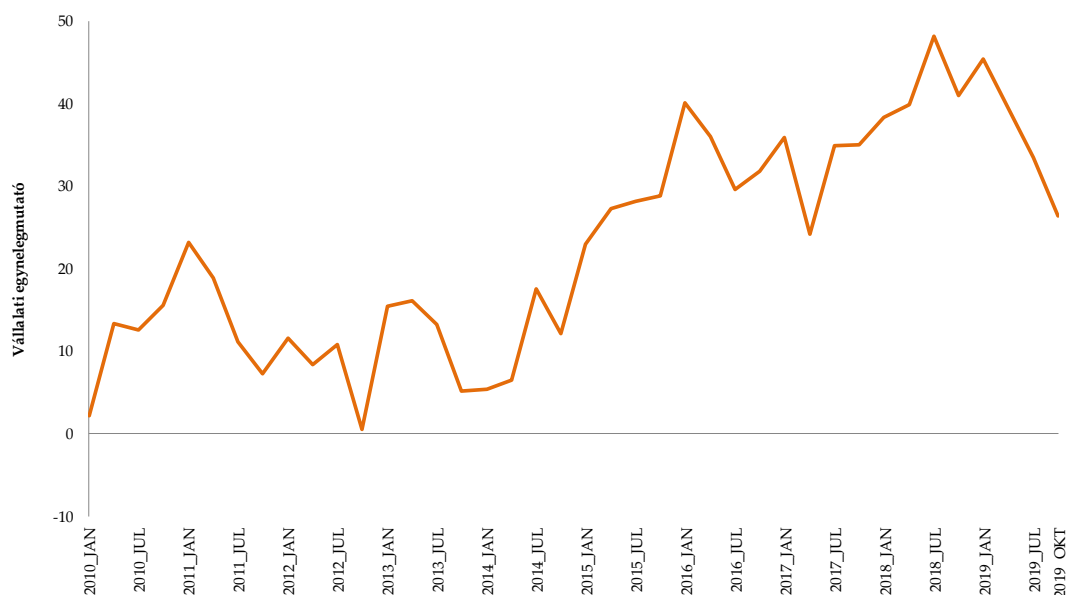
A GVI 2019. októberi negyedéves konjunktúrafelvételének eredményei

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) negyedéves vállalati konjunktúrafelmérésében 400 cégvezető véleményét kérdezzük a cégük üzleti helyzetéről és kilátásairól. A 2019. októberi adatfelvétel eredményei szerint Magyarországon az üzleti bizalom szintje tovább csökkent 2019 júliusához képest.

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) negyedéves vállalati konjunktúrafelmérésében 400 cégvezető véleményét kérdezzük a cégük üzleti helyzetéről és kilátásairól. A 2019. októberi

adatfelvétel eredményei szerint Magyarországon az üzleti bizalom szintje tovább csökkent 2019 júliusához képest: a Negyedéves Konjunktúramutató 33-ról 26 pontra esett vissza (lásd 1. ábra

1. ábra: A Negyedéves Konjunktúramutató alakulása, 2010. 01–2019. 10.

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható érték százaskálára vetített aggregált egyenlegmutató (számításának módszerét a Függelék tartalmazza). Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

2. ábra: A Negyedéves Konjunktúramutató gazdasági ág szerint, 2010. 01–2019. 10.

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

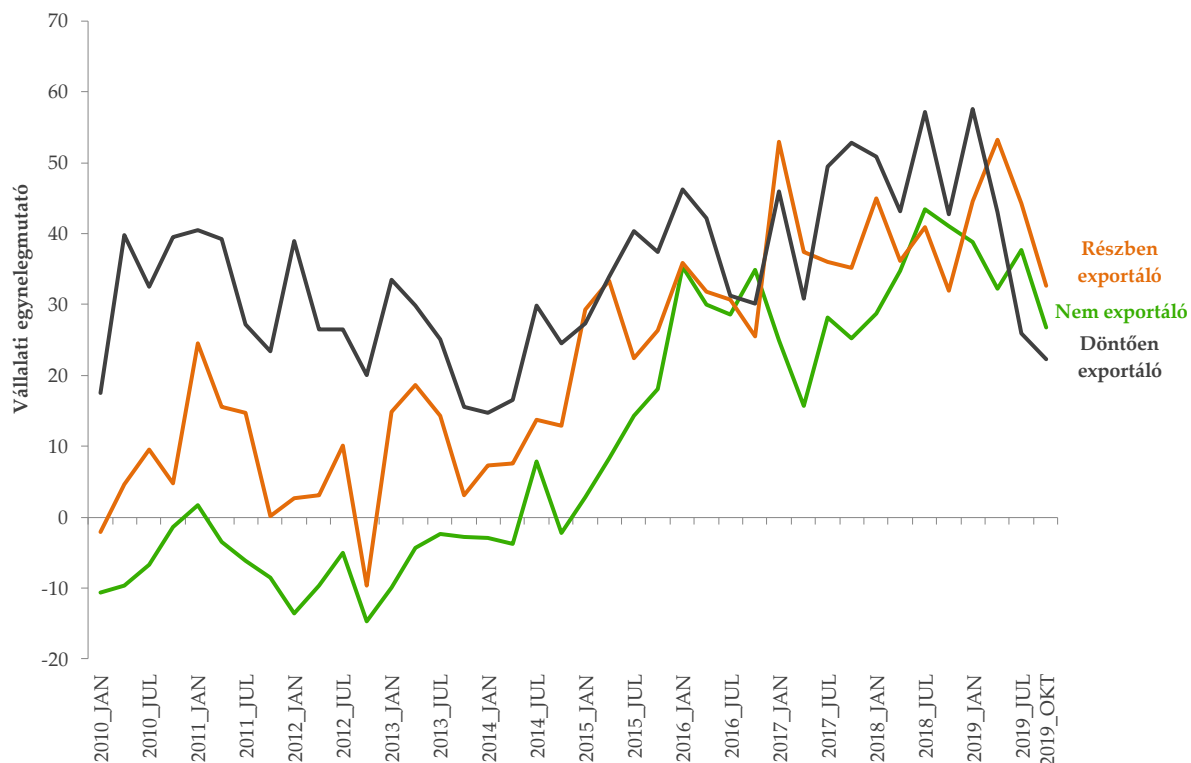
A Negyedéves Konjunktúramutató értéke a kereskedelmi vállalkozások esetében a legmagasabb (+32 pont), az egyéb gazdasági szolgáltatásokat nyújtó cégek körében +31, a feldolgozóipari cégek esetében +24 pont, míg az építőipari cégek körében (+19 ponttal) a legalacsonyabb. Az előző negyedévhez képest az építőipari cégek esetében 30, a kereskedelmi vállalatok körében 11, a feldolgozóipari vállalkozások között 6, az egyéb szolgáltatásokat nyújtó cégek körében pedig 4 pontos csökkenés tapasztalható.

A Negyedéves Konjunktúramutató értéke a döntően exportáló vállalkozások körében a legalacsonyabb (+22 pont), a részben exportálók esetében +33 ponton áll, míg a nem exportáló cégek körében +27 pont. Az előző

negyedévhez képest a részben exportáló cégek körében 12 ponttal, a nem exportáló cégek között 11 ponttal, a döntően exportáló vállalatok csoportjában pedig 4 ponttal csökkent a mutató értéke.

A Negyedéves Konjunktúramutató értéke a 20–49 fős vállalkozások esetében +31 pont, az 50–99 fős kategóriában +25 pont, a 100–249 fős cégek körében +31 pont, míg a 250 főnél nagyobb vállalatok esetében szintén +25 ponton áll a mutató. Júliusi vizsgálatunkhoz képest az 50–99 fős vállalatok között 14 pontos, a legnagyobb, 250 fő feletti kategóriába tartozó cégek körében 7 pontos, a 20–49 fő közötti kategóriában 6 pontos, a 100–249 fős cégek körében pedig 4 csökkenés következett be.

3. ábra: A Negyedéves Konjunktúramutató exporttevékenység szerint, 2010. 01–2019. 10.

Forrás: GVI 2019

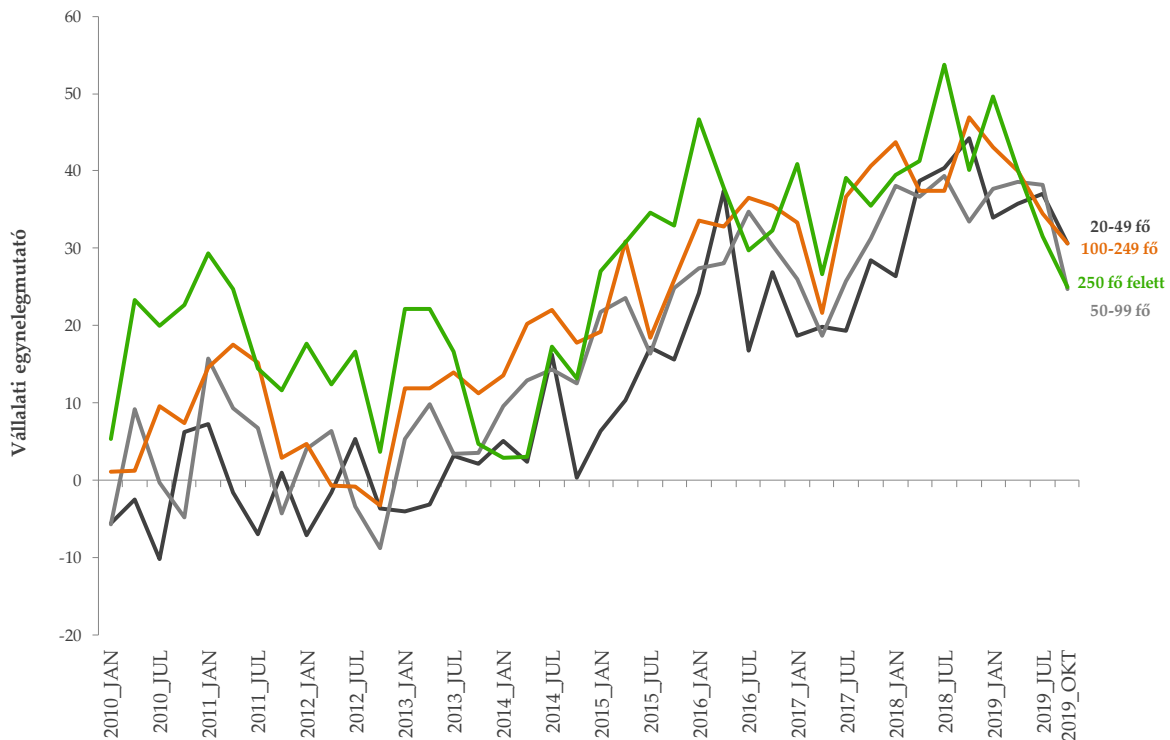
Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egynelegmutatók. Az egynelegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A Negyedéves Konjunktúramutató tíz komponensből áll:

- jelenlegi/várható üzleti helyzet;
- jelenlegi/várható jövedelmezőség;
- beruházási aktivitás várható alakulása;
- jelenlegi rendelésállomány;
- elmúlt féléves/várható termelési szint;
- létszám várható változása;
- kapacitáskihasználás várható alakulása.

Az almutatók esetében megállapítható, hogy a vállalkozások vezetői a jelenlegi jövedelmezőség kivételével rendre pesszimistábban ítélik meg az összes vizsgált szempontot a 2019. júliusi szinthez viszonyítva. Az előző év azonos időszakához képest – a beruházások várható szintjével kapcsolatos várakozások kivételével – szintén minden mutató tekintetében negatívabb a vállalatok helyzetértékelése, mint 2018 októberében.

4. ábra: A Negyedéves Konjunktúramutató létszámkategória szerint, 2010. 01–2019. 10.

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százalékos skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A 2019. októberi adatok alapján a nagyvállalatok jellemzően pesszimistábban ítélik meg helyzetüket a kis- és középvállalkozásokhoz viszonyítva, kivételt csak a jelenlegi, illetve a várható üzleti helyzet, valamint a jelenlegi jövedelmezőség értékelése jelent ez alól. Jelentősebb különbség a jelenlegi jövedelmezőség, illetve az elmúlt féléves, valamint a várható termelési szint esetében tapasztalható. A termelési szint megítélése tekintetében a kis- és

középvállalkozások a jelenre és a jövőre vonatkozóan egyaránt lényegesen pozitívabb helyzetértékelést adtak, mint a 250 fő feletti nagyvállalatok. Összességében júliushoz viszonyítva a kis- és középvállalkozások körében az összes vizsgált mutató értéke csökkent, a nagyvállalatok átlagpontszáma a jelenlegi jövedelmezőség esetében emelkedett, a többi mutató esetén azonban szintén csökkent.

Megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatási helyzete Magyarországon

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) friss elemzésében a hazai vállalkozások megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásával kapcsolatos tapasztalatait vizsgálta. Az adatok a GVI 2019 októberi féléves konjunktúrafelvételéből származnak, mely során 2268 hazai vállalkozást kérdeztünk meg a témában. A legalább 10 főt foglalkoztató vállalkozások körére (N=889) vonatkozó eredmények azt mutatják, hogy a vállalkozások 62 százaléka foglalkoztat megváltozott munkaképességű munkavállalót, legnagyobb arányban az 50–249 fős (69%) és a több mint 250 főt (78%) foglalkoztató nagyvállalatok, a gazdasági ágazatokat tekintve pedig elsősorban a feldolgozóipari cégek (71%). A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató cégek leginkább a rehabilitációs hozzájárulás elkerülését (67%) és a társadalmi felelősségvállalást (63%) nevezték meg fontos motivációs tényezőnek a rehabilitációs foglalkoztatással kapcsolatban. Azok a vállalatok, melyek jelenleg nem foglalkoztatnak ilyen személyeket, legnagyobb arányban (34%) a szakmai segítségre és a megfelelő munkakörülmények kialakítására adott állami támogatást jelölték meg hatékony ösztönzőnek a nagyobb mértékű rehabilitációs foglalkoztatás érdekében.

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) 2019 októberi féléves konjunktúrafelvételének keretében 2268 hazai céget kérdezt meg a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának témakörében, az elemzés elkészítése során közülük a 9 főnél több munkavállalót foglalkoztató cégeket vettük figyelembe (N=942). A válaszoló vállalatok mintája reprezentatív a vállalatméret és a gazdasági ágak szerint az alkalmazásban állók számára vonatkozóan.

A létszámkategóriák megállapításakor figyelembe vettük, hogy a jelenlegi törvényi szabályozás értelmében¹ a munkaadó a

megváltozott munkaképességű személyek foglalkozási rehabilitációjának elősegítése érdekében rehabilitációs hozzájárulás fizetésére köteles, ha az általa foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszáma a 25 főt eléri vagy meghaladja, és az általa foglalkoztatott megváltozott munkaképességű személyek átlagos statisztikai állományi létszáma nem éri el a létszám 5 százalékát (kötelező foglalkoztatási szint). Ezért a vizsgálatunkban külön kategóriát képeznek a 10–24 főt foglalkoztató cégek.

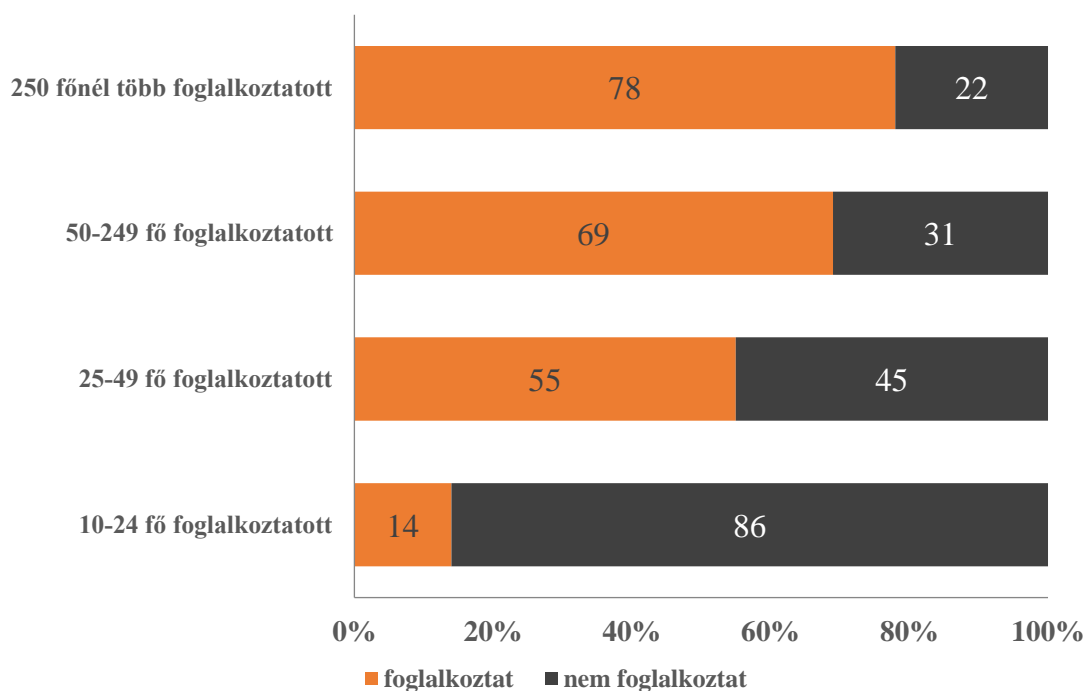
A vizsgálatba bevont és válaszoló cégek (N=889) 62 százaléka foglalkoztat megváltozott munkaképességű személyt, elemzésünk során pedig azt találtuk, hogy a foglalkoztatási hajlandóság függ az adott cég méretétől. Míg a 10–24 fős, tehát a

¹ 2011. évi CXCI. törvény a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról. Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100191.tv> (utolsó letöltés: 2019.12.12.)

rehabilitációs hozzájárulás megfizetése alól eleve mentesülő cégeknél ez az arány csupán 14 százalék, addig a 25–49 fős vállalatoknál 55 százalék, az 50–249 fős vállalatoknál 69 százalék, míg a 250 fő feletti foglalkoztatotti

létszámmal működő vállalatoknál már 78 százalék. A foglalkoztatotti létszám növekedésével tehát a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása iránti hajlandóság is növekszik.

1. ábra: Megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának aránya létszámkategória szerint, százalék, N=889

Forrás: GVI 2019

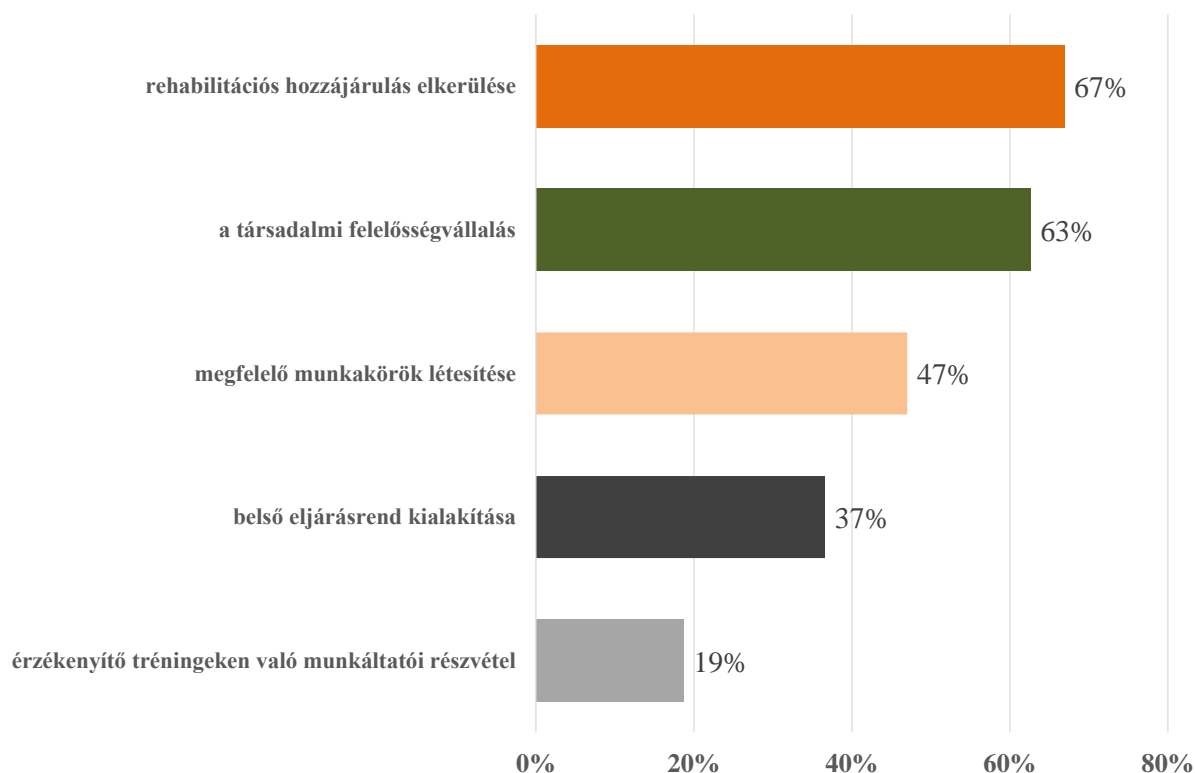
Ha az adatokat gazdasági ágazatonként vizsgáljuk, szintén szignifikáns eltérés tapasztalható. Leginkább a feldolgozóiparban jellemző a rehabilitációs foglalkoztatás (71%), utána következik az egyéb szolgáltatás² (59%), a kereskedelem (54%), míg az építőiparban a legkevésbé jellemző (45%) a megváltozott munkaképességű személyek alkalmazása.

² Szállítás, raktározás; szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás; információ, kommunikáció; ingatlanügyletek; szakmai, tudományos, műszaki tevékenység; adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység.

Az adatfelvétel során megkérdeztük azokat a cégeket, melyek saját bevallásuk szerint foglalkoztatnak megváltozott munkaképességű munkavállalókat (N=430–467), hogy ebben milyen tényezők játszanak fontos szerepet. A rehabilitációs hozzájárulás elkerülését 67 százalékuk, a társadalmi felelősségvállalást 63 százalékuk, a megváltozott munkaképességű személyeknek megfelelő munkakörök létesítését 47 százalékuk, a rehabilitációs foglalkoztatásra vonatkozó belső eljárásrend kialakítását pedig 37 százalékuk nevezte meg

fontos tényezőnek. Kiemelendő, hogy ezzel szemben az érzékenyítő tréningeken való munkáltatói részvételt csupán 19 százalékuk jelölte fontosnak.

2. ábra: Megváltozott munkaképességű munkavállalók jelenlegi foglalkoztatását segítő tényezők, százalék, N=430–467

Kérdés: Kérem, értékelje az alábbi szempontokat a szerint, mennyire játszanak fontos szerepet abban, hogy az Ön cége foglalkoztat megváltozott munkaképességű munkatársat! (1=Egyáltalán nem fontos, 5=Nagyon fontos)

Forrás: GVI 2019

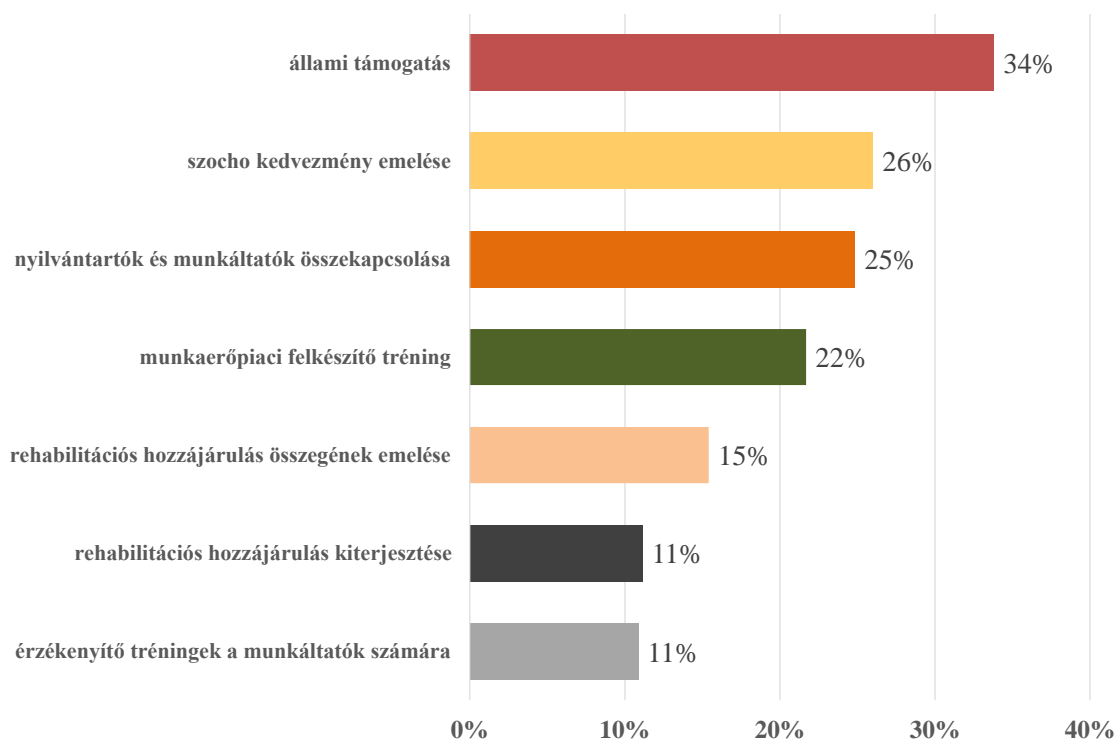
Arra is rákérdeztünk, hogy azok a cégek, amelyek jelenleg nem alkalmaznak megváltozott munkaképességű személyeket (N=316–344), milyen intézkedések esetén hajlanának a rehabilitációs foglalkoztatás bevezetésére. A szakmai segítségre és a megfelelő munkakörülmények kialakítására adott állami támogatást említették legtöbbször (34%). Ezt követte a szociális hozzájárulás (szochó) kedvezmény emelése (26%), a megváltozott munkaképességű

munkavállalókat nyilvántartó szervezetek és a munkáltatók hatékonyabb összekapcsolása (25%), a megváltozott munkaképességű munkavállalók munkaerőpiaci felkészítő tréningeken való részvétele (22%), a rehabilitációs hozzájárulás összegének emelése (15%), a rehabilitációs hozzájárulás kiterjesztése 25 fő alatti cégekre (11%), illetve a munkáltatók számára tartott érzékenyítő tréningek (szintén 11%). Az alacsony értékekből egyúttal arra is lehet

következtetni, hogy azon vállalkozások többsége, amelyek jelenleg nem végeznek rehabilitációs foglalkoztatást, a jövőben sem alkalmaznának megváltozott

munkaképességű munkavállalókat, bármilyen pozitív vagy negatív ösztönző kerülne bevezetésre.

3. ábra: Megváltozott munkaképességű munkavállalók jövőbeli foglalkoztatását segítő tényezők, százalék, N=316–344

Kérdés: Mennyire segítenék elő az alábbi intézkedések azt, hogy az Ön cége megváltozott munkaképességű munkavállalókat alkalmazzon? (1= Egyáltalán nem segítené elő, 5 = Nagy mértékben elősegítené)

Kérdőívünkben rákérdeztünk arra is, hogy szembesültek-e a cégek az utóbbi egy évben valamilyen, a munkaerőhiányra visszavezethető nehézséggel. Erre a kérdésre 890-en adtak választ a 10 főnél nagyobb létszámú cégek közül, jelentős többségük (80%) igennel válaszolt. Elemzésünkben kíváncsiak voltunk arra, hogy vajon van-e különbség a megváltozott munkaképességűeket foglalkoztatók és az ilyen személyeket nem foglalkoztató cégek között azzal a hipotézissel élve, hogy ilyen szempontból könnyebb lehet annak, aki

szélesebbre tárja az ajtaját, tehát működtet rehabilitációs foglalkoztatást – a statisztikai vizsgálat azonban nem mutatott szignifikáns különbséget a két csoport között a munkaerőhiány tapasztalata tekintetében. Eredményeink tehát arra utalnak, hogy a munkaerőhiány nem jelent számottevő piaci ösztönzést az ilyen típusú foglalkoztatásra, ezért továbbra is fontos szerepet játszhatnak az állami adózási ösztönzők, mint a rehabilitációs hozzájárulás alóli mentesség és a szociális hozzájárulás adókedvezménye

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal. (Ahol 2019. decemberi adatok még nem elérhetőek, ott a novemberieket tüntettük fel.)

		Vonatkozási időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
	Munkanélküliségi ráta	(Nov)	5.0%	5.0%	5.0%
Németország	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Dec)	43.4	44.5	44.1
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(Dec)	96.3	93.8	95.1
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(Nov)	105.3		105.4
	Munkanélküliségi ráta	(Nov)	3.6%	3.6%	3.6%
USA	CB fogyasztói bizalmi index	(Nov)	125.5	127.0	126.1
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Nov)	52.6	52.2	52.2
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Nov)	50.2	49.5	49.3

¹ <https://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Survey-Results/Business-Climate/>

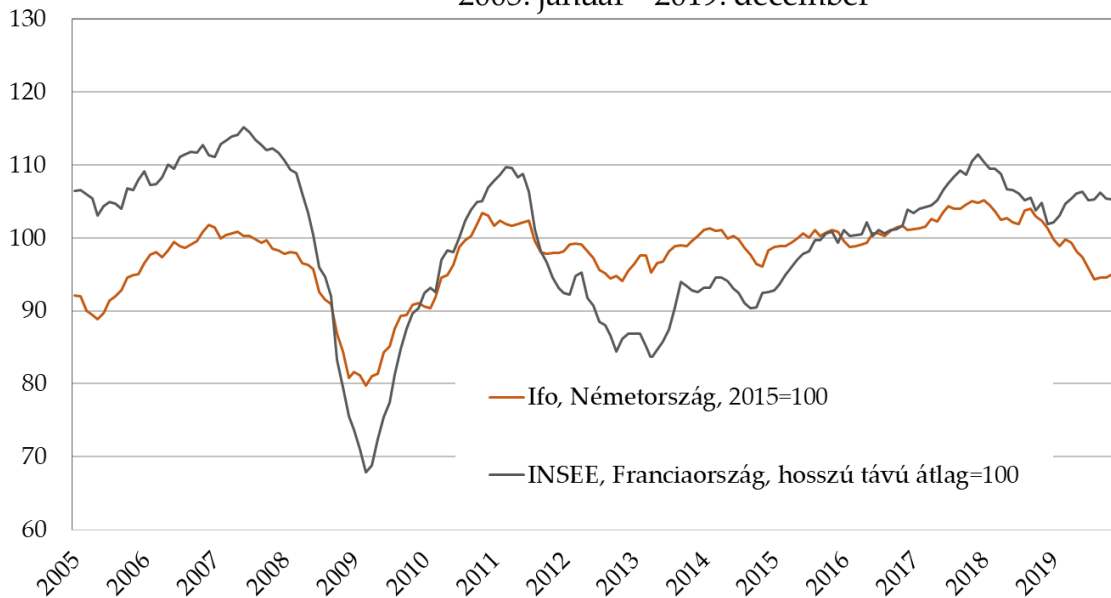
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

A többi adat forrása: <http://worldeconomiccalendar.com>

December: Németországban az IFO üzleti bizalmi index értéke enyhe emelkedést mutatott az előző időszakhoz képest. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) novemberhez képest csökkent és a várakozásoknál rosszabbul teljesít. November: Németországban a munkanélküliek aránya a várakozásoknak megfelelően stagnált, csakúgy mint az előző hónapokban. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi index értéke valamelyest csökkent az előző hónaphoz képest. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke az előző hónapban tapasztalt értékhez képest csökkent, alulmúlva a várakozásokat. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke azonban enyhe növekedést mutat. A munkanélküliek aránya változatlan maradt. A kínai beszerzési index javulást mutatott az előző hónaphoz képest, felülmúlva a várakozásokat.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján, 2005. január - 2019. december*

Forrás: www.ifo.de, www.insee.fr

*INSEE adatok csak novemberig elérhetőek.

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI

1054 Budapest, Szabadság tér 7.

Tel: 235-05-84

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Bacsák Dániel, GVI

Horváth Ágoston, GVI

Csányi Veronika, GVI

Kutatásvezető:

Nábelek Fruzsina

ügyvezető, MKIK GVI

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2019. december, Budapest,

2019-12-19